

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania B. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o emeryturę górniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 stycznia 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...), sygn. akt III AUa (...), w sprawie B. R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z. o emeryturę, na skutek apelacji od wyroku z dnia 29 lipca 2015 r. Sądu Okręgowego w P. sygn. akt V U (...), oddalił apelację.

W sprawie ustalono, że decyzją z dnia 17 czerwca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy B. R. przyznania prawa do emerytury górniczej.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 29 lipca 2015 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego od powyższej decyzji.

Na skutek apelacji odwołującego Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 10 listopada 2016 r. oddalił apelację.

Odwołujący wystąpił ze skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego, skutkiem czego wyrokiem z dnia 10 maja 2018 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, iż Sąd Apelacyjny analizując zasadność roszczeń ubezpieczonego do emerytury górniczej z art. 50a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dokonał jedynie oceny pracy odwołującego się w świetle art. 50d tej ustawy, podczas gdy odwołujący się dochodzi emerytury na podstawie art. 50a ust. 2, a ten przepis obniża wiek emerytalny do 50 lat w przypadku legitymowania się wnioskodawcy co najmniej 25-letnim stażem pracy górniczej, w tym co najmniej 15 latami pracy wymienionej w art. 50c ustawy.

Rozpoznający ponownie sprawę Sąd Apelacyjny, w wyroku z dnia 11 grudnia 2018 r. uznał apelację za bezzasadną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ponowna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także zarzutów podniesionych w apelacji prowadzi do wniosku, iż zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy. Słusznie też sporny okres pracy odwołującego nie został przez sąd pierwszej instancji zaliczony do pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wobec nieuznania spornego okresu pracy wnioskodawcy w Kopalni Węgla Brunatnego w B. jako pracy górniczej ubezpieczony nie udowodnił wymaganego w art. 50a ust. 2 stażu co najmniej 25 lat pracy górniczej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, dlatego też nie może nabyć prawa do emerytury górniczej na podstawie tego przepisu.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c., czyli na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz na oczywistą zasadność skargi

kasacyjnej. W ocenie skarżącego w orzecznictwie sądów apelacji w (...) rozbieżności wywołuje przepis art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 z późn. zm.), albowiem praca polegająca na naprawie maszyn wspomagających pracę koparek wielonaczyniowych i zwałowarek uznawana jest za pracę górniczą, o której mowa w art. 50c wskazanej ustawy (np. wyrok z dnia 8 czerwca 2015 r., sygn. akt IV U 538/15 SO w Sieradzu), zaś w orzecznictwie Sądu Okręgowego w P. praca o powyższym charakterze w ogóle nie jest kwalifikowana jako praca górnicza. Wyjaśnienia wymaga kwestia, czy zawarte w tym przepisie pojęcie agregatów i urządzeń wydobywczych należy rozumieć wyłącznie jako koparki wielonaczyniowe i zwałowarki, czy też do zastosowania tego przepisu wystarcza wykonywanie pracy polegającej na bieżącej konserwacji maszyn wspomagających pracę koparek wielonaczyniowych i zwałowarek (a tym samym wspomagających cały proces wydobywczy), tj. spycharek, koparek jednonaczyniowych, ładowarek, żurawi gąsienicowych bocznych, agregatów sprężarkowych.

Skarżący podniósł także, iż skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wydane orzeczenie rażąco narusza przepisy wskazane w petitum, pozbawiając jednocześnie skarżącego prawa do emerytury górniczej. Wyrok ten pomija ugruntowaną praktykę orzeczniczą, zgodnie z którą praca polegająca na naprawie maszyn wspomagających pracę koparek wielonaczyniowych i zwałowarek jak i praca na koparkach jednonaczyniowych i ładowarkach oraz przy obsłudze agregatów prądotwórczych oraz na zwałowarkach, w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, jest pracą górniczą, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4. Zdaniem wnoszącego skargę kasacyjną, zaskarżony wyrok jest rażąco niesprawiedliwy, ponieważ inni pracownicy nabyli prawo do emerytury wykonując identyczną pracę jak skarżący (wyrok SO w G. z dnia 12 października 2012 r., sygn. akt VIII U (...), wyrok SA w (...) z dnia 30 stycznia 2013 r., sygn. akt III AUa (...), wyrok SA w (...) z dnia 2 października 2014 r., sygn. akt III AUa (...). wyrok SO w S. z dnia 5 grudnia 2014 r., sygn. akt IV U (...)). Sąd pominął, iż za pomocą koparek jednonaczyniowych i ładowarek, będących poza układem KTZ, także urabia się nadkład i złoże z miejsc trudno dostępnych, gdzie koparka wielonaczyniowa nie

może swym kołem czerpakowych sięgnąć. W ocenie skarżącego uszło także uwadze Sądom obu instancji, iż okres pracy skarżącego od 1 lipca 2007 r. do dnia złożenia wniosku o emeryturę, pozwany sam zaliczył do pracy górniczej, pomimo iż charakter pracy skarżącego po tej dacie nie uległ w ogóle zmianie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, względnie o oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Skarżący wnosząc o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej powiązał przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., z próbą zakwestionowania dokonanej przez Sąd Apelacyjny wykładni art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej oraz odwołał się do potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów - czyli przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 - wskazując na rozbieżność w orzecznictwie sądów na tle wykładni wskazanego wyżej przepisu.

Skarżący nie wykazał jednak, aby w sprawie występowały powołane przez niego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przede wszystkim

przesłanki „przedsądu” ujęte w sposób wskazany przez składającego skargę kasacyjną, wzajemnie się wykluczają. Występowanie przesłanki w postaci oczywistej zasadności skargi jest bowiem zasadniczo wyłączone, gdy skarżący powołuje się jednocześnie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w judykaturze. Oczywista zasadność skargi zachodzi wtedy, gdy w konkretnej sprawie doszło do ewidentnego i rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, o takim zaś stopniu wadliwości orzeczenia nie można mówić, gdy zastosowane w sprawie przepisy prawa wywołują rzeczywiste, wymagające wykładni ze strony Sądu Najwyższego, wątpliwości interpretacyjne lub rozbieżności w orzecznictwie. Twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi zarówno pierwszą jak i drugą podstawę „przedsądu” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r., I UK 118/12, LEX nr 1675225). Zatem nie do pogodzenia z oczywistością skargi jest wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, LEX nr 1365662).

Ponadto, z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wynika, że powołane przez skarżącego okoliczności spełniają wymogi przesłanek „przedsądu” z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Po pierwsze, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49; z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14,

LEX nr 1678066). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 i przywołane tam orzeczenia). Z ustaleń poczynionych w sprawie, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że odwołujący nie wykonywał prac przy urabianiu, ładowaniu oraz przewożeniu nakładu i złoży, ani przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego. Nie można także przyjąć, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych.

Natomiast skuteczne powołanie przez skarżącego przesłanki objętej art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob.: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351). Skarżącego obciążał zatem obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne odnośnie do art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06, LEX nr 950814).

Wymogu tego nie spełnia twierdzenie skarżącego, o konieczności wyjaśnienia, czy zawarte w tym przepisie art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

pojęcie agregatów i urządzeń wydobywczych należy rozumieć wyłącznie jako koparki wielonaczyniowe i zwałowarki, czy też do zastosowania tego przepisu wystarcza wykonywanie pracy polegającej na bieżącej konserwacji maszyn wspomagających pracę koparek wielonaczyniowych i zwałowarek (a tym samym wspomagających cały proces wydobywczy), tj. spycharek, koparek jednonaczyniowych, ładowarek, żurawi gąsienicowych bocznych, agregatów sprężarkowych.

Kwestia powyższa została już wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym koparki jednonaczyniowe i spycharki nie są maszynami wydobywczymi w kopalni węgla brunatnego, ale maszynami pomocniczymi, a do okresów pracy górniczej podlegają uwzględnieniu tylko prace polegające na konserwacji maszyn wydobywczych w układzie KTZ (koparka wielonaczyniowa-przenośnik taśmowy-zwałowarka), które jako całość stanowią zestaw urządzeń służących do wydobywania kopaliny (nakładu i węgla) w górniczym procesie technologicznym, na który składają się urabianie, transport lub składowanie węgla brunatnego. Przy czym, podkreślano że chodzi o bieżącą konserwację urządzeń, a nie jakąkolwiek konserwację, czy też remonty. W konsekwencji Sąd Najwyższy przyjmował, że sprzęt pomocniczy nie podlega zaliczeniu do sprzętu wydobywczego w kopalni węgla brunatnego (wyroki z dnia 28 kwietnia 2010 r., I UK 339/09, LEX nr 607444; z dnia 5 maja 2011 r., I UK 395/10, LEX nr 863951; z dnia 23 października 2013 r., I UK 128/13, LEX nr 1455718; z dnia 16 stycznia 2014 r., I UK 307/13, z dnia 30 stycznia 2018 r., I UK 529/16, niepubl., z dnia 29 listopada 2017 r., I UK 181/17, LEX nr 2433083, czy z dnia 3 września 2019 r., I UK 164/18, niepubl.).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O rozstrzygnięciu zawartym w punkcie 2 sentencji orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c.